Detektyw w świecie mediów: Jak rozpoznawać cyfrowe fałszerstwa?

*Przez dynamiczny rozwój Internetu, sztucznej inteligencji i mediów społecznościowych możemy zauważyć natłok informacji. W przestrzeni cyfrowej możemy znaleźć **deepfaki**, w których wykorzystuje się wizerunek innych osób, aby rozprzestrzenić fałszywą informację. W Internecie obecnie jest również wiele **fake newsów,** zmanipulowanych wiadomości czy takich, które są przekazywane dalej bez wcześniejszego sprawdzenia.*

Dlatego tak ważne jest, aby krytycznie podchodzić do informacji.

Współczesne media często wykorzystują emocje, sensacyjne nagłówki czy atrakcyjne wizualnie materiały, aby przyciągnąć uwagę użytkownika. Wiarygodny wygląd informacji, nie sprawia jednak, że jest ona prawdziwa. Dlatego weryfikacja treści powinna stać się podstawowych nawykiem każdego, kto korzysta z przestrzeni cyfrowej.

ETYKA ORAZ METODA
Warto rozróżniać rodzaje fałszywych informacji.

Dezinformacja- Tworzenie i rozprzestrzenianie treści fałszywych, wprowadzających w błąd. Ich celem jest umyślne wyrządzenie krzywdy lub szkody.

Malinformacja- Treści prawdziwe, wykorzystywane w sposób szkodliwy.

Misinformacja- Tworzenie i rozprzestrzenianie nieprawdziwych treści, bez zamysłu wyrządzenia szkody. Powstają w wyniku błędu/ braku rzetelności.

Nie jesteśmy jednak bezradni wobec takich zagrożeń. Przede wszystkim kluczowe jest, aby "zatrzymać się przy informacji". Warto posłużyć się przy tym dwoma bezpośrednimi pytaniami sformułowanych przez **Steve'a Buttry'ego**: *"Jak to wiesz?" oraz "Skąd to wiesz?"* przy jednoczesnym stosowaniu zasady dwóch źródeł przed publikacją bardziej sensacyjnych materiałów, niosących rzeczywistą, silną informację ze sobą.

DANE, DANE I JESZCZE RAZ DANE
Statystyki i dane liczbowe są często wykorzystywane, aby przedstawić określony wniosek. Jednakże procent czy liczba nie zawsze pokaże pełny obraz sytuacji. Dlatego też powołując się na badanie warto sprawdzić czego dokładnie dotyczy, jak liczna była grupa badanych, jakich pytań użyto w badaniu, kiedy zostało przeprowadzone oraz kto je sfinansował.

Warto również pamiętać, aby nie mylić korelacji z przyczynowością. Dwa zjawiska mogą występować jednocześnie, ale nie musi to oznaczać, że jedno wynika z drugiego.

Korelacja- współwystępowanie zmiennych, niezależnych od siebie.

Przyczynowość- gdy jedna zmienna się zmienia, powoduje to bezpośrednio zmianę drugiej.

FILTROWANIE PRAWDY
Rolą fact-checkera jest sprawdzanie prawdy. Tak samo jak oczyszczając wodę z zanieczyszczeń, możemy przesiać informację stosując zestaw pytań UGC: "**Czy to oryginalne zdjęcie/nagranie czy kadr? Kto to opublikował – zweryfikuj konto/osobę. Kiedy to powstało? Gdzie to zrobiono?"** Każde z tych pytań można sprawdzić kolejno za pomocą wyszukiwania AI, sprawdzania tablic rejestracyjnych, pogody widocznej na zdjęciu czy choćby budynków i stylu architektury w tle. Poza weryfikowaniem prawdy, powinniśmy zadbać o zabezpieczenie siebie, stosując silne hasła, podwójne uwierzytelniania, menedżer haseł oraz używać intuicji, nie ufając każdemu przesłanemu linkowi. Tracąc dostęp do konta możemy stać się siewcą nieprawdy, a zasianie pola rośliną inwazyjną, może wpłynąć na jakość wszystkich plonów w „okolicy".

Źródła: UNESCO – Journalism, ‘Fake News’ and Disinformation
Handbook for Journalism Education and Training Verification Handbook
“Dezinformacja, Misinformacja, Malinformacja- czym się różnią?”- NASK

